

Sanja Vulić
Zagreb

JEZIČNA ANALIZA KNJIŽEVNOGA DJELA VILIAMA POKORNOG

UDK:811.163.42' 282.4(437.6)

821.163.42(437.6).09 Pokorni, V.

Rukopis primljen za tisak 16.03.2001.

Čakavska rič, Split,

Izvorni znanstveni članak

Original scientific paper

Recenzenti: Joško Božanić, Josip Lisac

U radu se razmatra zastupljenost novoselskog čakavskog idioma u djelima Viliama Pokornoga, gradišćanskohrvatskog čakavskog pisca iz Novog Sela u Slovačkoj, kao i utjecaj slovačkoga jezika na jezik tih djela.

Poznato je da se u 16. stoljeću na teritorij današnje države Slovačke doselila vrlo brojna skupina Hrvata, koja se uglavnom vrlo brzo poslovačila, a hrvatski su jezik do danas sačuvali samo potomci tih doseljenika u selima Čunovu, Hrvatskom Jandrofu, Novom Selu i Hrvatskom Grobu u blizini Bratislave. Sve do kraja Drugoga svjetskog rata ti su se Hrvati okupljali u različitim društvima s ciljem očuvanja hrvatskoga jezika i nacionalne svijesti. Nakon toga uglavnom slijede desetljeća prisilne nacionalne pritaženosti za vladavine komunizma. Međutim, već u ožujku 1990. Hrvati u Novom Selu osnivaju svoje Hrvatsko kulturno društvo. Njihov primjer odmah slijede i Hrvati u preostala tri sela u Slovačkoj pa je već u svibnju iste godine osnovan Hrvatski kulturni savez u Slovačkoj sa sjedištem u Novom Selu. Vrlo brzo organiziraju svoju izdavačku djelatnost na hrvatskome jeziku, u čemu opet glavnu, a gotovo i jedinu riječ vode Novoselci. Rezultat su te djelatnosti brojne objavljene publikacije. Prva od njih je rječnik novoselskoga govora s naslovom *Hrvatski dialekt u*

Devinskom Nuovom Selu (1991.). Autor je toga rječnika Joško Balaž sa suradnicima. Richard Ružović i Martin Čorej sastavili su i objavili zbirku novoselskih svadbenih pjesama pod naslovom *Jáčimo s pirani* (1993.), a na suvremenom bi književnom jeziku taj naslov glasio *Pjevajmo sa svatovima*. Na slovačkom je jeziku, također u nakladi Hrvatskoga kulturnog saveza u Slovačkoj, objavljen katalog *Festival chorvátskej kultúry 1989-1998*. Katalog sadrži 55 stranica, a objavljen je 1998. u povodu proslave desete obljetnice redovitog svakogodišnjeg održavanja Festivala hrvatske kulture u Novom Selu, na kojem sudjeluju Hrvati iz različitih zemalja.

Kad je riječ o izdavačkoj djelatnosti, ali i književnoj produkciji, među novoselskim Hrvatima nedvojbeno posebno mjesto pripada dr. Viliamu Pokornom. Taj istaknuti kulturni djelatnik među slovačkim je Hrvatima poznat ne samo po svojim tekstovima objavljenima u brojnim publikacijama nego i kao etnograf i drvorezbar, a danas je i predsjednik Hrvatskoga kulturnog društva u Novom Selu. Izdavačke se djelatnosti prihvatio čim su za to stvoreni objektivni uvjeti pa već u srpnju 1991. objavljuje zbirku novoselskih poslovice i izreka pod naslovom *Rič tr drivo*. Godinu poslije objavljuje monografiju *Hrvati u Devinskom Novom Selu*. Svojevrsni nastavak te monografije jest zbornik *Hrvatsko etnikum v Devinskom Nuovom Seli* (1993.), koji je, pod vodstvom Augustina Dvorskoga, izradila Etnografska skupina Hrvatskoga kulturnog društva u Novom Selu. Urednik je toga zbornika V. Pokorný, kao i časopisa *Novosielski glas*, i to od prvoga broja u srpnju 1994. Ipak njegov najveći urednički pothvat je monografija *Devínska Nová Ves* (1995.), jedino djelo čiji nakladnik nije Hrvatski kulturni savez u Slovačkoj, nego Mjesni ured u Novom Selu pa je ta knjiga objavljena na slovačkome jeziku, a autori tekstova su brojni ugledni slovački znanstvenici i istraživači. Posljednjih se godina dr. Pokorný okušao i kao pjesnik pa je hrvatsku zajednicu u Slovačkoj razveselio i zbirkom pjesama *Ča dan donesie* (1997.). Godine 1999. mu je, kao dar za sedamdeseti rođendan, objavljena knjiga *Novosielski kipci*. O jeziku tih dviju posljednjih knjiga, čiji je nakladnik Hrvatski kulturni savez u Slovačkoj, ovom će prigodom posebno biti riječi.

Obje su knjige objavljene dvojezično, pa je usporedno moguće pratiti tekst na slovačkom i na hrvatskom jeziku. Hrvatski tekst nije na književnom jeziku, nego na osebujnoj novoselskoj čakavici. Novoselski čakavski govor, u okviru gradišćanskohrvatske dijalektologije i hrvatske dijalektologije općenito, pripada rubnom poddijalektu srednjočakavskoga dijalekta čakavsko-

ga narječja koji karakterizira ikavsko-ekavski refleks jata. Zbirka *Ča dan donesie* sadržava 50 pjesama podijeljenih u četiri tematske skupine. Dužina pojedinih pjesama varira od najkraćih, koje se sastoje od samo jednoga dvostiha, preko onih od jednoga trostiha ili jednoga katrena, do najdužih, koje se npr. sastoje od četiri oktave. Osobito su upečatljive pjesme distisi, a obično se odnose na neke opće životne istine ili su poučnoga karaktera, primjerice:

SUDAC (21)¹

*Za lakomiju drugih rad sudi,
ze svojega ti ništ ne ponudi.*

NEBUD NEZAHVALAN (22)

*Kad ti je ča v krilo palo
nekaj retj da je ti malo.*

POKUŠIENJE (22)

*Svakoga z nas pritieže
ča je z pakliene vieže.*

Zbirci je pridodan i mali rječnik (str. 46-51), točnije tumač riječi koji se sastoji od oko 130 natuknica koje nisu donesene u polaznom obliku riječi, nego u obliku zabilježenom u pjesmi. Te natuknice nisu zabilježene abecednim redoslijedom, nego se slijedi red pjesama u zbirci. Zato je prije natuknice redovito navedeno ime pjesme iz koje je preuzeta te broj stranice u zbirci. Tu se na žalost potkrala tiskarska pogreška pa rječnik uvijek pokazuje dvije stranice unatrag od stvarnoga stanja u zbirci. Uz natukničke riječi koje pripadaju novoselskoj čakavici donose se ekvivalenti na suvremenom hrvatskom standardnom jeziku.

Druga knjiga, *Novosielski kipci*, sastoji se od dva scenska teksta koji su duboko ukorijenjeni u novoselsku tradiciju. Prvi, pod naslovom *Lučenje regrutov* (str. 9-29), prikazuje oproštaj novoselskih regruta prije odlaska na odsluženje vojnoga roka, i to prema običajima kakvi su se njegovali u Novom Selu početkom 20. stoljeća. Drugi je scenski tekst nazvan *Novosielski pir* (str. 31-89), a prikazuje nekadašnje tradicionalno novoselsko ugovaranje ženidbe, kao i samu svadbu. Stoga će ta druga knjiga biti za-

¹ Broj u zagradi označuje broj stranice u zbirci pjesama.

nimljiva etnologima, pa i muzikolozima, jer nakon spomenutih tekstova slijedi pogovor Jána Botika (str. 91-95), a zatim sve pjesme navedene u scen-skim djelima, i to s notnim zapisima (str. 99-116). Naravno, obje su knjige doprinos čakavskoj književnosti, osobito onoj u dijaspori, a posebice ih zanimljivim čini jezik, odnosno mjesni idiom na kojemu su napisane. Riječ je, naravno, o novoselskoj čakavici, koja je u tekstovima V. Pokornoga prepoznatljiva na svim jezičnim razinama. Ponajprije je uočljiva u ikavsko-ekavskom refleksu jata, u kojemu je jedan ili drugi refleks uvjetovan slijedom fonema koji su iza jata, npr. u Pokornoga *dičica* (2, 51)², *rič* (2, 51), *svit* (1, 35), *sidit* (1, 44), ali *dielo* (2, 45), *vierovat* (2, 13), *cielo* (1, 28), *zdiela* (1, 32) itd. Ostvaraji s dvoglasom *ie*, umjesto fonema *e*, rezultat su duljenja i zatvorenijeg izgovora toga samoglasnika. Naravno, svako se dugo *e* ostvaruje kao dvoglas, a ne samo ono koje je podrijetlom od jata, npr. genitivni oblik *daljinie* (1, 9), zatim prezentski oblik *nietješ* (1, 25), imenica *ziet* (1, 23) itd. Isto se tako svaki dugi samoglasnik *o* zbog zatvorenijeg izgovora ostvaruje kao dvoglas *uo*, npr. *duobar* (1, 9), *puominak* (1, 9), *tvuoy* (2, 9), *muoram* (1, 23) itd. Zamjenica *ča* (1, 14; 2, 15)³ u Pokornoga je redovita te prepoznatljiva i u svezama s prijedlozima pa se rabe ostvaraji *zač* (1, 14) 'zašto', *nač* (2, 19) 'našto', *voljča* (1, 31; 2, 13) 'nešto' i sl., npr. *Zač sakuč grmi to ča je lažno* (1, 14); *nač si došal* (2, 19); *voljča retj* (2, 13) itd. Umjesto u štokavskom uobičajenog prijedloga *u* rabi se tipično čakavsko *va* ili pak *v*, npr. *va tri lonci* (1, 38); *v deveti* (1, 38); *v grabi* (1, 39); *v dibokoj kupici* (1, 39); *va svetačnom* (2, 13), a isto tako i u prefiksaloj uporabi, npr. *važgni* (2, 25) itd. U značenju 'gdje' rabi se čakavski oblik *kade*, npr. *Kade su ti grmi?* (1, 39) *Kade gori!?* (2, 61). Izostaju i afrikate *ć* i *đ* pa se umjesto *đ* ostvaruje *dj* neafrikatnoga izgovora, koji Pokorný tako i bilježi, npr. *andjel* (2, 49), *sprovdja* (2, 49). Umjesto *ć*, sukladno novoselskomu izgovoru, bilježi neafrikatno *tj.*, npr. *svitjica* (2, 25), *budutje* (2, 31) itd. Dočetno se *l* u tim tekstovima redovito čuva, npr. *misal* (1, 9) (misao), *zabil* (2, 15), *spaval* (2, 19) i sl. Karakterističan je i izostanak sibilizacije, npr. *junaki* (2, 25). Redovito se rabe ostvaraji *kuliko* (2, 65) i *tuliko* (2, 51) (s početnom for-

² Prvi broj u zagradi označuje broj izvora iz kojega je riječ preuzeta, a drugi stranicu.

³ Ako se navode oba izvora, međusobno su odvojeni točkom i zarezom pa prvi broj iza toga znaka ponovno označuje broj izvora, a ostali stranicu.

mom s u a ne s o), npr. *Neg se ti ur tuliko ne buoj* (2, 51). *Kuliko je rekal, tuliko sam zaplatil* (2, 65).

Na morfološkoj se razini među inim, može izdvojiti refleks praslavenske pridjevske pokazne zamjenici *tš>ta* za nominativni oblik jednine muškoga roda koji u suvremenom standardnom jeziku glasi *taj*, npr. *Negda ta Briest si kanimo oš zostavit* (2, 49). Inače, takav je oblik uobičajen u sjeverozapadnim čakavskim govorima. Protivno tomu, novoselska upitno-odnosna zamjenica *gduo* 'tko' rabi se inače u zapadnočakavskim govorima te, u sklopu posljednjih, i u gradišćanskohrvatskim govorima. Zato se u jeziku Pokornoga, koji pripada gradišćanskohrvatskom jezičnom korpusu, osim zamjenice *gduo* rabi i sveza *voljdo* 'netko', npr. *gduo si?* (1, 19); *naljat nima gduo* (2, 15); *Človik bi štimal, da kad voljdo k njiemu s ovakovu duojde, da tje ga to veselit* (2, 37). Infinitivni je oblik redovito bez završnoga samoglasnika *-i*, npr. *Sidit na zidi tr tice brojit* (1, 44). *Ovako se nam nietjeju jeziki rozviezat* (2, 45). *Ta tje me potpirat kod dobra žena, kad me nuoge prestanu poslušat* (2, 45). Tu se novoselska čakavica Pokornoga uklapa u većinsku struju čakavskih, ali i štokavskih govora u kojima se supinski i infinitivni oblici izjednačuju. Drugo se lice jednine imperativa redovito ostvaruje bez dočetnoga *-i*, neovisno o glagolskoj vrsti kojoj pojedini glagol pripada, npr. *Sad muč!* (2, 45). *Buolje si privež kamen na vrat* (2, 53). *Tako sad mi rec* (2, 65). Muška imena koja završavaju na *-ko* sklanjaju se po *a*-sklonidbenom tipu, npr. **N Tonko, G Tonke, D Tonki, A Tonku** itd. (2, 65).

Od tvorbeno motiviranih riječi, neke su izvedenice u jeziku Pokornog (zanemare li se fonološke posebnosti) uobičajene i u standardnom jeziku, npr. *kraljievstvo* (1, 7), *kuhar* (2, 69). S druge strane, taj jezik karakterizira niz izvedenica kojih nema u standardu, a među njima su osobito brojne tvorenice sufiksima *-(j)ak* i *-(j)ik* ili *-n(j)ik*, npr. *puominak* (1, 9) 'razgovor' (ta je imenica izvedena od glagola *pominati*), *tužnjak* (2, 11) 'tužan čovjek', *zviždjak* (2, 61) 'čovjek koji rado zviždi', *stuolnjik* (2, 69) 'ravnatelj stola' itd. Pod utjecajem se njemačkoga jezika na nekadanjem teritoriju Austro-Ugarske Monarhije, uz 3. lice jednine, iz poštovanja rabi i glagolski oblik 3. lica množine. U dijalozima Pokornoga mogu se pratiti zanimljive varijacije oslovljavanja iste osobe na spomenuta dva načina, zavisno o govorniku, npr.

Ivko: *Zač si misliš, da se mu tako nazdivlja? Nomor uon je z Dubrave, neg v Nuovom Seli ur dužičke lieta biva.*

Prva divuojka: *Pak zač se na to jadaju?*

Ivko: *Zač se jada? Ča b' se ne jadal...?* (2, 31).

Prva rečenica iz navedenoga primjera pokazuje i uobičajeni red riječi u tom govoru u kojemu se povratna zamjenica *se* nalazi ispred oblika osobne zamjenice. Inače, odraz nekadanjega zajedničkog života s govornicima njemačkog jezika u Austro-Ugarskoj Monarhiji očituje se i u uporabi jednog specifičnog sintagmatskoga sklopa. Pokorný npr. rabi sintagmatski sklop: *sad vidim ča je to za dielo* (2, 45) 'sad vidim kakvo je to djelo'. Takav je sintagmatski sklop izravan prijevod njemačke sintaktičke konstrukcije *Was ist das für Arbeiten?* u značenju 'kakvo je to djelo', jer *was für ein* znači 'kakav'. Taj su sintagmatski sklop iz njemačkoga preuzeli i Slovaci: *teraz vidim, čo to dá práce* (2, 44). Sličnih primjera ima još niz, npr. u Pokornoga: *Ča si ti za puotvoru!?* (2, 59), a u slovačkom tekstu: *Čo si ty za potvoru!?* (2, 58) u značenju 'kakav si ti ružan čovjek'.

U navedenim se čakavskim tekstovima susreću i brojne stare hrvatske riječi koje su danas još u uporabi samo u gradišćanskohrvatskim govorima, npr. prilog *ur* (u značenju 'već'): *Ja ur davno guovorim, da ti si bosorak* (2, 13). *Ale kad si ur začel o tuoj šienki...* (2, 19). *Nomor uon je z Dubrave, neg v Nuovom Seli ur dužičke lieta biva* (2, 31). Tu je i stari hrvatski i gradišćanskohrvatski izraz *Buog plati* (2, 79) u značenju 'hvala'. Specifičan je i frazem *imati dobro špičaste uši* (2, 77) u značenju 'dobro čuti'. Naravno, višestoljetno življenje u zajedničkoj državi s Austrijancima ostavilo je traga i u leksiku pa se npr. u značenju 'krumpir' rabi germanizam *ertefljin* (2, 21) prema austrijskonjemačkom nazivu *Erdapfel*.

Navedene jezične osobine, kao i izdvojeni primjeri, odnose se na obje knjige V. Pokornog pa se može zaključiti da je jezik u tim tekstovima isti. Ta je tvrdnja dobrim dijelom točna. Međutim, po jednoj se značajki jezik u tim dvjema knjigama bitno razlikuje, a to je po intenzitetu utjecaja slovačkoga jezika. U zbirici pjesama, u kojoj je Pokorný sam stvarao tekstove, taj je utjecaj sasvim neznatan i može se naći u samo nekoliko primjera, ponajprije u izvedenicama prefiksom *roz-*. Naime, pod utjecajem slovačkoga dogodila se promjena *raz*<*roz*, npr. *rostrzat* (1, 39). Još je rjeđa zamjena fonema *g* slovačkim zvučnim *h*, npr. *hruom* (1, 8).

Scenski su tekstovi u drugoj knjizi rađeni prema pučkoj predaji. Za razliku od Pokornoga, koji je svjesno birao izvorne hrvatske pjesničke izričaje, u scenske tekstove pučke predaje nesmetano su postupno prodrli brojni

slovački utjecaji na svim jezičnim razinama, pa ih je i Pokorný zadržao u svojoj obradbi tekstova.

Na fonološkoj se razini slovački utjecaj npr. očituje u uporabi pridjeva *sedljackomu* (2, 9) (prema slc. *sedliackemu*) sa značenjem 'seljačkomu'. Naime, u slovačkom je jeziku sačuvan praslavenski korijen *sedl-*, dok se u hrvatskoj inačici u tom značenju reducirao fonem *d* iz skupa *dl*. Depalatalizacija, tj. zamjena fonema *č* fonemom *c* u pridjevu *sedljacki* također je slovački utjecaj.

Taj je utjecaj osobito izrazit na tvorbenoj razini, a očituje se u zamjeni hrvatskih prefikasa i sufikasa slovačkima. Osobito je česta i gotovo redovita zamjena hrvatskoga prefiksa *raz-* slovačkim *roz-*, npr. *rozkvasit* (2, 13), *rozumit* (2, 13), *rozcvast* (2, 43), *rozviesat* (2, 45), *rozmislit* (2, 81) itd. Prihvaćena je i uporaba prefiksa *za-* uz glagol *platiti* bez promjene značenja, npr. *Velim, kako tju ti sad zaplatit, kad pinezi imam doma?* (2, 63) (slc. *Vravím, ako ti tu teraz zaplatim, ked' peniaze mám doma?*) (2, 62). U ženskom je rodu imenica česta zamjena hrvatskoga deminutivnoga sufiksa *-ica* slovačkim *-ka*, npr. *košuljka* (2,25) (prema slc. *košiel'ka*) (2, 24) u značenju 'košuljica'. U srednjem se rodu ustalila uporaba slovačkoga deminutivnoga sufiksa *-čko* umjesto hrvatskoga *-ašce*, npr. *mličko* (2, 51) (prema slc. *mliečko*) (2, 50). U imenica se muškoga roda hrvatski sufiks *-ik* također poslovačio, npr. *žienjih* (2, 75) umjesto *ženik* (prema slc. *ženích*) (2, 74).

Na sintaktičkoj je razini zanimljiva uporaba akuzativa s prijedlogom *pro*, npr. *Ertefljine sam imala nakuhane – pro svinje* (2, 21). (slc. *Zemiaky som mala uvarené – pre svine*) (2, 22). *Lušiju zostavljamo pro vas* (2, 23). (slc. *Lúh nechávame pre vás*) (2, 22). *Ki je pro nagovornjika zamislil sulicu kod znak dostojanstva* (2, 45). (slc. *Kto pre pytača vymyslel sulicu ako znak dôstojnosti*) (2, 44). *Va 'vi pruo mene uod Boga velik dan* (2, 47). (slc. *V tento pre mňa od Boha veľ'ký den*) (2, 46). *Ovo je na plenice pro drugo dite* (2, 81). (slc. *Tu majú na plienky pre druhé diet'a*) (2, 80). Prijedlog se *pro* u novoselskom tekstu rabi kao samostalna riječ u značenju 'za'. U navedenim je usporednicama iz slovačkoga jezika vidljivo da se u tom jeziku rabi prijedlog *pre*. Uporaba prijedloga *pro* u novoselskom tekstu rezultat je utjecaja slovačkoga zagorskog (zahorskog) dijalekta jer se Novo Selo nalazi na području jugozapadne skupine slovačkih dijalekata, točnije, zagorskoga dijalekta u sklopu te skupine, pa novoselski Hrvati dobro poznaju taj dijalekt. Osobito je čest slovački utjecaj na leksičkoj razi-

ni, npr. *bosorak* (2, 13) (prema slc. *bosorák*) (2, 12) sa značenjem 'vješ-tac'; *hlap* (2, 15) (slc. *chlap*) (2, 14) u značenju 'mladić'; *oglaška* (2, 53) (slc. *ohláška*) (2, 52) u značenju 'napovijed crkvenog vjenčanja'; *kmin* (2, 73) (slc. *kmín*) (2, 72) u značenju 'kradljivac'; *rano* (2, 77) (slc. *ráno*) (2, 76) u značenju 'ujutro'; *rozlučili* (2, 11) (slc. *rozlúčili*) (2, 10) u značenju 'rastavili'; *alebo* (2, 39) (slc. *alebo*) (2, 38) i *lebo* (2, 37) (slc. *lebo*) (2, 36) u značenju 'ili' itd. Osim autosemantičkih, među slovakizmima susrećemo i neke sinsemantičke riječi. Tako se npr. u službi sastavnoga veznika i ponekad rabi slovačka sukladnica *a*, npr. *teta a tietac* (2, 79) (slc. *dar od tety a strýca*) (2, 78); *Lipa hvala od naše snahie a od žienjiha* (2, 81), (slc. *Srdečná vd'aka od nevesty a ženicha*) (2, 80). Usto ima i primjera u kojima *a* nije slovakizam pa se, kao što je to uobičajeno u hrvatskom jeziku, rabi u službi suprotnoga veznika, npr. *Krpa na krpi a oš je mu z njih rit svitjkala* (2, 79). Valja ipak naglasiti da i u slovačkom jeziku veznik *a* može biti u službi suprotnoga veznika: *Záplata na záplate a medzi nimi mu presvital zadok* (2, 78). S druge strane, u djelima Pokornog, usporedno sa slovakizmom *a*, rabi se i stari hrvatski veznik *tr* u službi sastavnoga veznika, npr. *krug stola siditi tr Buoga moliti* (2, 85).

Osim tipično hrvatskih frazema, u tim se scenskim tekstovima susreću i oni što su preuzeti iz slovačkoga jezika, npr. *imam v riti vuši* (2, 63) (slc. *mám 'v rici vši*) (2, 62) u značenju 'siromašan sam'. Među slovakizmima ima i dvočlanih sintagmatskih izraza, kao npr. *buhavi pas* (2, 17) (prema slc. *blchavý pes*) (2, 16) u značenju 'olinjao pas pun buha'.

Svi do sada navedeni slovakizmi prepoznatljivi su na prvi pogled. Međutim, u tim tekstovima postoje i slovakizmi za koje, bez poznavanja širega konteksta, nije moguće odmah utvrditi iz kojega jezika potječu. Takav je npr. prilog *tisutjekrat* (2, 81) u značenju 'tisuću puta'. U prvi se mah stječe dojam da je riječ o običnoj složenici. Međutim, u gradišćansko-hrvatskim je govorima uobičajena istoznačnica *jezerokrat* s hungarizmom u prvom dijelu složenice (prema mađ. *ezer* u značenju 'tisuća') pa je prilog *tisutjekrat* zapravo posuđenica iz slovačkoga (prema slc. *tisíckrát*) (2, 80).

Različiti utjecaji naročito dolaze do izražaja u prigodnim pjesmama koje je V. Pokorný uvrstio u svoje scenske tekstove. Najviše je tipično gradišćansko-hrvatskih pjesama, kao npr. pjesma *Kad pogliedam guori* (2, 41). Neke su pjesme preuzete od Slovaka u izvornom obliku, npr. *Lúčeni, lúčeni, šak je to čašká vjec* (2, 25). Ima, naravno, i pjesama preuzetih od matičnoga naroda. Takva je npr. pjesma *Kopa cura vinograd* (2, 15) s nizom lekse-

ma kojih nema u novoselskom ni inače u gradišćanskohrvatskim govorima, npr. *cura, momak, kafanica*, a osobito su uočljivi balkanski turcizmi (kao npr. *drum*), koje gradišćanskohrvatski govori uopće ne poznaju.

No unatoč svim tim utjecajima, u književnim tekstovima V. Pokornoga prije svega je prepoznatljiva i dominantna novselska čakavica koja na tom teritoriju postoji i odolijeva svim kušnjama već više od pet stoljeća.

Izvori:

1. Viliam Pokorný – Tica: *Ča dan donesie*, Hrvatski kulturni savez u Slovačkoj, Bratislava – Nuovo Selo, 1997.

2. Viliam Pokorný – Tica: *Novosielski kipci*, Hrvatski kulturni savez u Slovačkoj, Bratislava – Nuovo Selo, 1999.

Literatura:

1. Emil Horák: *Slovensko-srbochorvátsky / Srbochorvátsko-slovenský turistický slovník*, Slovenské pedagogické nakladateľstvo, Bratislava, 1987.

2. Šandor Horvath: *Rani gradišćanskohrvatsko-ugarski rječnik*, Znanstveni institut Gradišćanskih Hrvatov, Željezno, 1998.

3. Helene Koschat: *Die čakavische Mundart von Baumgarten im Burgenland*, Verlag der Österreichischen Akademie der Wissenschaften, Wien, 1978.

4. Krátky slovník slovenského jazyka, Veda vydavateľstvo Slovenskej akadémie vied, Bratislava, 1989.

5. Iva Lukežić: *Čakavski ikavsko-ekavski dijalekt*, Izdavački centar Rijeka, Rijeka, 1990.

6. Milan Moguš: *Čakavsko narječje*, Školska knjiga, Zagreb, 1977.

7. Gerhard Neweklowsky: *Die kroatischen Dialekte des Burgenlandes und der angrenzenden Gebiete*, Verlag der Österreichischen Akademie der Wissenschaften, Wien, 1978.

8. István Nyomárkay: *Sprachhistorisches Wörterbuch des Burgenlandkroatischen*, Szombathely, 1996.

9. Elisabeth Palkovits, *Wortschatz des Burgenländischkroatischen*, Verlag der Österreichischen Akademie der Wissenschaften, Wien, 1987.

10. Petar Skok: *Etimologijski rječnik hrvatskoga ili srpskoga jezika*, knj. 3, Zagreb, 1973.

11. Marko Snoj: *Slovenski etimološki slovar*, Ljubljana, 1997.

12. Jozef Štolc: *Slovenská dialektológia*, Veda vydavateľstvo Slovenskej akadémie vied, Bratislava, 1994.

13. Sanja Vučić: Renesansa čakavštine u Slovačkoj, *Čakavska rič* 2, Split, 1993., str. 111-118.

14. Sanja Vulić: Nova izdanja čakavaca u dijaspori, *Čakavska rič* 2, Split, 1994., str. 153-156.

15. Sanja Vulić: Monografija o Novome Selu u Slovačkoj, *Pannonisches Jahrbuch*, Pinkovac/Güttenbach, 1997., str. 326-328.

16. Sanja Vulić i Bernardina Petrović: Slovački elementi u čakavskim govorima Hrvata u Slovačkoj, *Riječ*, god. 4, sv. 1, Rijeka, 1998.

17. Sanja Vulić i Bernardina Petrović: *Govor Hrvatskoga Groba u Slovačkoj*, *Korabljica* 5, Zagreb, 1999.

ANALISI LINGUISTICA DELL'OPERA LETTERARIA DI VILIAM POKORNI

R i a s s u n t o

Nello studio si esamina la presenza dell'idioma ciacavo di Novo Selo nelle opere di Viliam Pokorni, scrittore ciacavo croato di Gradišće originario di Novo Selo in Slovacchia, come anche l'influenza della lingua slovacca sulla lingua delle stesse opere.

LANGUAGE ANALYSIS OF THE LITERARY WORKS OF VILIAM POKORNÝ

S u m m a r y

In the paper the author analyses the presente of the Čakavian idiom of Novo Selo in the works of Viliam Pokorný, the Burgenland Croatian writer from Novo Selo in Slovakia, as well as the influence of Slovak on the language of these works.

Podaci o autoru:

Mr. Sanja Vulić radi u Zavodu za lingvistička istraživanja HAZU u Zagrebu, ulica Ante Kovačića 5, kao suradnik na projektu *Istraživanje hrvatskih dijalekata* čiji je voditelj akademik Milan Moguš; kućna adresa: Lastovska 11, tel: 01 4856212